

מגלת פורי הקלעים

(פירוש טורים)

לזכרון ולמשמרת לדורי דורות, לבניו ולצאצאיו לדורות, בהגיע ימי פורים האלה (שהוא בליל כ"ב טבת) לקרות המגלה הלזו בשמחה וכמשתה כפי ממת ידם וכיזי ה' הפוכה, כאשר כתבה ביום נ' כ"ב טבת שפנן לסיק החסיד האלוף המרומם מהד"ר חנוך חכם וסיפר וציל בן החסיד כה"ר משה ר' העני וציל אש בעל המחבר ספר מסר הגקרא ברנטשפינגל:

מתקה מכי אשר מרשה בידי

מאתי

הק' **אברהם צבי קיש**

וב דרשן בנהיכ כהיל. חד מדויני קהל עדת ישורון בעיר ואם בישראל פראג המעטירה. נין וכנד לבעל המחבר.

אחד מהעמודים אשר קורות בני העמים נשענו עליהם, ואשר חכמים יודעי העתים ילכו אחריהם לחפש ולמצא גם שברי לוחותיהם בתלי עולם, הם ספרי זכרונות אשר נמצאו בה ובה במשפחות להגיד לבני בניהם אחריהם כל הקורות את אבותם במחלפות הזמנים:

אכן בבני עמנו ספרי דברי הימים כזאת הנכתבים למשפחה ומשפחה היו יקרים מאד בימים ההם כי אבותינו היו נחקים ונלחצים, היו יגיעים למצא לחם לאכול ובגד ללבוש ולא היה להם רוח לעשות ספרים כאלו מקצת רוח ומעבודה קשה: בכל יום יסורים חדשים מצאום וגזרות באו עליהם אשר לא ידעו אבותם: לכן זכרו בכל עת ימי קדם, ימי זיום והדרם, ימי רוח והצללה, ימי גדולת עמם ותורתם הקדושה, וגם קו לעתיד לבוא שהישיי יגמול טוב לבני קדושו שזמרי מצותיו ועניש לרשעים המעבידים אותם ומבקשים לאבדם בפרך: אך ורק לימיהם אשר הם גרו על הארץ לא היה להם זכרון: קורות הימים הרעים ההם לא עלו במחשבות בניהם כי מפני צרות החדשות מדרה נשלו אל ים ההשכחה אשר משם לא עלו על לב איש מבקש זכרון לראשונים:

אך גם בזאת צדקתם שומדת בעדנו ויש זכר לצדיק מאמתנו: ואם גם לא נשו ספרים לספר תהלתם ולהעל זכרונם בלב צאצאם הרשימו אחדים מהם הקורות אותם בכתב לזכות דורי הדורות במצות:

כי בארץ הים סי' ר"י"ח כתוב בזה"ל הוואה מקום שנעשה שם גם ליחיד
אני מברך אבל הוא עצמו מברך וכל יוצאי ירכו נ"כ מברכין.
לקיים את המצוה הזאת כתבו אחרים שהצילם ה' מיד אביהם בפלא כתבים
ומגלות וקבלו עליהם ועל בניהם אחריהם ימי פורים למען יקראו בזמניהם מגילות
בית אבותם.

זאת גם לפנינו נדעו מעלה אחת או שתיים ובהן מגלת אייבה של הגאון
הגדול בעיה"מ תוספות י"ט.

ועתה באתי גם אני להפיץ ברבים לכבוד אדונו מורנו אב ונשיא לקורות בני
ישראל מגלת בית אב אחת שנקראת במשפחתי זה רפה שנים בכל ליל לב טבת
ואברהם את כל קראה שיכלו ימיו בטוב ובנעימים ושובע שמחות ממעון הברכות.
פה פראג בח' אלול כה תברך לפ"ק

המציא לאור

השתק הכתב והמכתב לחוקי שכתב לו אדוני אבי ביום הציל ה' אותו מיד
כל אויביו ומכף משול חומץ • ואלה הדברים דברי הברית והחסד לתת שבח
החדיה לשמו הגדול על כל המזכות שנמלנו • כן יגמול עלינו ועל כל בית ישראל
ויציל אותנו מיד כל הקמים עלינו • אמן •

פראש נגב מבית הדוכס ליכמן שטיין⁽¹⁾ קלעים ממשי הנקראים דאמאסקי
פדהשג פדויות בעיר וינא והשר אשר על ביתו צוה להכריזו⁽²⁾ בכל בתי כנסיות
בן עשיט: וכאשר הכרזתי אותן ביום ה' י"ז טבת ש"פ"ג לפ"ק העבר תקף אחר
וציאת בית הכנסת בא אלי כהר"ד יוסף בן כהר"ד יקותיאל טיין חתן שמעל
קצב והביא לי אותן ואמר שקנאם משני בעלי מלחמות. ואז הגדתי הדבר לקצינים
ראשים וטובים והתעצו כדת מה לעשות ועלה עצתן שהקצין כהר"ד יעקב
תאמרים ראש הקהל יקח אותן ויחזירם להאיש אשר על בית הדוכס, הוא היה
ביום א"כ טבת. בכך הלך כי יעקב הנוכח והחוזרים. ולקחם מידו בפנים
יפות ושלחו אותו בשלום בדברים טובים. ומיד כשהלך כי יעקב לדרבו הלך

⁽¹⁾ הוא השר קארל ליכמן שטיין אשר הקים אותו הקיסר בשם Alter ego תחתו על ממלכת
ביום בשנת שפ"א ליפ"ק. — המויל.

⁽²⁾ בכ"י א' לשמש חון ביה"כ מיזל מצאתי טופס הרסחות כאלו ח"ל: בבד של מצלה
ובבד של מסה על דעת המקים ביה ועל דעת הקהל אנו נזרין בתרם חמור על כל איש ואשה,
חזר או בתולה אשר דעו רמו או רמיה מניבת, או מאבידת מכל מה שהכריז השמש יבוא ויניד
ליפ"בם ואם לא יניד ונשה עתה לא יאבה ה' סלוח לו כי או יששן אף ה' וקנאתו באיש יהוא
אי באשה יהוא ורבעה בו כל האלה. דבתובה הספר התורה הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים
הבידלו ה' לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הכתיבה בספר התורה הזה ושארית
ישראל יהיו נקיים ונא עכ"ל. — המויל.

אותו האיש להשר רודאלף וואלדשטיין אשר היה באותו הזמן שר הציר במקום הדוכס. והוא היה איש מהיר במשפט ודין דיני נפשות כהרף עין. כמה וכמה בעלי מלחמות נתלו בקרב ימים אשר הוא פה עמנו. ותקף ומיד שלח ליהודים שיבואו הקצינים לפניו בלי איחור ויציב. ואז הלך כי יעקב לפניו. אזי אמר לו בחרון אף שלמחר יום כי יבוא אליו אותו האיש אשר קנה הגניבה. בכך נתועדו הקצינים ראשים כלם יחד כדת מה לעשות ונתיצצו שילך שמה כי יעקב יניד לו שאין אנו יודעים מי הוא הקונה כי אותו האיש הגיח הגניבה בפני השמש אמן הקהלה ומושבע הוא שלא יניד לשום אדם, כדי שכל מי שיקנה גניבה יחזיר אותה להשמש, ובאם ידאג שיניד אזי לא יניח ולא יחזיר שום דבר: בכך הלך אצל השר לדבר כדברים האלה: מיד נתמלא השר רוגז ונשבע שאם לא יבוא למחר ביום כי קודם צדירים לפניו או יתלה אותו על העץ ומיד בפניו צוה את הקוסטיר אשר יכונה בלשונם רענימנטסשולטיים שיצוה מהרה לקרוא את כל האומנים לעשות עץ אצל הגבלין שקורין שינרבערג שיהיה מוכן ומוזמן למחר בצדירים כי היהודים אינם ראויים לתלות על עץ המוכן לבעלי מלחמות: והקצין כי יעקב בא לביתו סר וזקף ועשה ועד מהקצינים ראשים וטובים והאלופים בית דין מורה שזה ונשאו ונתנו בדבר עד כי עלתה ההסכמה ביניהם שלא יביאו את והאיש בעצמו, אך ורק יביאו אותי שמה אולי יתקדר דעתו:

בכך בהשכמה ביום כי צוה הקצינים שיתנו את כי יוסף הנוטר הקונה אל בית האסורים שקורין קנצלרי) כדי שבאם לא יתרצה כי ויגזור להביא האיש שקנה שיהיה מוכן להם: ויקח הקצין כי יעקב אותי עמו, ובאנו יחד לפני השר: ומיד בראותו אותי אמר לבי יעקב אתה נצלת מהמיתה ומהתליה ואותו החבל שנלקח ממך יושם על האיש הזה: הנה האיש אשר קנה הגניבה. והשיב לא אדוני כי לא אוכל לידע מי האיש רק הוא השמש דמושבע: אזי אמר לי בחרון אפו תדע שלמחר קודם תצות יתלו אותך על העץ אשר הוכן לך: ואמרתי לו כי אדוני למה ועל מה חרה אף אדוני, הלא נעשה כדבר הזה בימי רודאלף הקיסר שנענב הגביע שלו והונח גם כן לפני ואני החזרתי אותו להקיסר שופט ולא בקש לכפות אותי להניד מי הוא האיש אשר קנה: או חרה אפו מאד וכאשר ראיתי חרון אפו אמרתי אל ידע אדוני הנה אני לבי יעקב והגדתי לו בפניו. אז אמר לבי יעקב ראה גם ראה להביא את האיש אלי תוך שעה אחת או אתן אותך לתלות. וכאשר שמע את הדברים האלה רץ מהרה לעשות דרכו ויהביאו. וכאשר הלך רציתי גם אני לילך עמו, ואז נער לי בעצרה גדולה: אנה תלך הלא אצוה עליך לתלות אותך והרים קולו לקרות לו שר בית הסדר הנקרא פרפאס וכאשר בא הפרפאס שאל אותו האם הוכן העץ ואמר הן אז אמר אל הפרפאס קח את האיש הזה ותן אותו אל בית הכלא שקורין שטאקהוז והסגירו בכבלי כחל בתגלים וכדיים ולמחר יתלה אותו:

כששמעתי נפילתי על פני וטרעתי על ברכי ובקשתי ממנו בבכי לפטר אתי

Career. 1)

2) המחבר היה יותר מלי שנים ספרא וסאמן הקהל עיין לקמן. המול.

כי לא עשיתי דבר. הלא הנדתי מי הוא הקונה. והנה יביאו אותי הנה ולמה תהי אף אדוני ולמה ישפך דם נקי? או נער אותי ונשבע ביראתו לא תפסור מהמתה כי אתה ואותו האיש יתלו בחדד לחדד בצדדים. ויותר ממה שהייתי מתגן הוא היה נשבע עד כי לקח אותי הפרפאס והולך אותי עם כמה בעלי מלחמות לבית הכלא ונתן לי ככלי ברזל ברנלי וכיד אחד. וישבתי שמה יחודי ולא בא שום יהודי אמנם כמה וכמה אסורים היו שם בבית הסדר וישבתי שם כמגש עד עת שרב והנה בא הפרפאס והביא עמו את האיש שקנה וכאשר בא אל החדד לקח הברזל מידי ומרגלי ונתן הברזל על יד האיש ההוא ואחר כך הלך לדרכו:

או התפללתי מנחה ומקריב והתודיתי על חטאתי ונתיאשתי שיתנו אותי לתלות: אולי אבוא כמחיצת עשרה הרוני מלכות וכאשר חשבתי עוד נגד עשה אחת סמוך לצאת הככבים בא הפרפאס ואמר לי בא תבוא עמי אל הרענעמנט שולמיס:

וכאשר באתי שמה בשר לי בשורה טובה ואמר לי הלא פסור אתה מהתפיסה ולך לשלום אל ביתך. וצוה אזה בעלי מלחמות לשלחני עד ביתי. ככל זאת לא נחתי ולא שקמתי ויבא רונו רונוא של יוסף עלי: גם כל הקהל אנשים ונשים היו בצער גדול והיתה צעקה גדולה ומרה תוך עם ישראל. כי נתיאשו על האיש הישר והטוב כי יוסף אשר אסור שם בבית הסדר ודינו יצא מאת השדר לתלותו ביום מחר לעת צהרים ולתלותו ברנליו עם שני כלבים אצלו על אץ עול בכפו. וכל העם מנער ועד זקן העידו עליו כי הוא ישר וטוב:

ולמחרתו בהשכמה מאד הלכו הקצינים אל הכומרים הנקראים יזוויטר ויבקשו מאתם שישלחו שמה אזה מהם להמליך בעדו:

ענו ואמרו כל אשר תבקשו ממנו נעשה ונשמע אך בדבר הזה לא נוכל לעשות מאומה כי אתמול צוה לתלות אחד מבעלי מלחמות שהיה לו אח בינינו ושלחנו שמה מאתנו ששה אנשים לבקש על נפשו בעבור כבוד אחיו והשיב לנו בחרי אף לאמור לכו אל בית תפלתכם ואל תדברו לי מאומה. כי מי אשר יבקש בעדו יתלה גם כן אצלו. ותלה הבעל מלחמה.

בכן הלכו הקצינים מאתם בפחי נפש והלכו אל שאר שרים וכתבו אליו כתבים רבים עד אשר ראש אחד בשמו גראף נענעראל, והוא שני לו, עשה פסדה שיתנו כופר נפשו עשרת אלפים הובים:

ובין כך צוה שילך התליון להאיש אל התפיסה ויולך עמו שם את שני הכלבים ויאסור האיש בעבותות, דיו על גבו וכן עשה: וישב שם יתר משתי שעות דיו אסורות והכלבים אצלו עד שבא הפרפאס וצוה להתליון שיתירו דיו וגם ילך לביתו עם הכלבים אמנם היה עוד בבית האסורים עד כי יתנו היהודים את כופר נפשו: ובין ישב שמה כל יום די וכל הלילה ההוא. למחרתו ביום ה' לעת ערב הביאו הקצינים המצות במטבע טובה טאפפעלגולדין וכדומה וכאשר באו אליו שאל אותם באזה מטבע הביאו והשיבו אותו במטבע הגל והשיב אותם בחרון אפו קחו המצות הזה אל בתיכם והביאו הסך דזה במטבע ג' צלמר עשרה

שקים ובכל שק יהיו אלף זהובים נ' צלמר: ואז התעסקו הקצינים כמעט כל הלילה וחלפו אותן ושימו' בכל שק אלף זהובים:
 ביום ויו בהשכמה מרם באו הקצינים קרא אליו איזה ניום וגם צידנים מצעה ואמר להם שיפסקו באם יתלו אותו או אם יתנו פדיון נפשו וענו ואמרו אין לו דין מות:

בתוך כך באו הקצינים עשרה קרואי עידה כי כן צוה ובראותו שהביאו המעות בקפות ובסלים צעק במר נפש ובקצף גדול. אתם יהודים האומללים למה אתם מכסים את המעות כאילו אני לוקח שחד מכם וקרא לבעל מלחמה אחד וצוה אותו שיקח עשרה בעלי מלחמה ויכפו את היהודים שיקח כל אחד מהם שק אחד וינתנו על כספו ונשאו אותן מביתו הדרך הגשר הדרך מקום ישן לבית העיזה ושם ימסרו אותן לראש העדתן והאיש אשר יכסה יכו אותו מכה בלתי סרה וכן עשה אותנו ללעג וקלם לסביבותינו ולחרפה בגוים ואחרי כן הביאו לכל אחד משרי בית הסדר מה ששייך לו ואז נפטר האיש בערב שבת בין השמשות וירצהו את יוסף מן הבור ובא בשלום אל ביתו:

ברוך אשר נמלנו כל טוב הוא יגמול לנו כל טוב סלה: וכאשר כתבתי כתב הלז על ידי אנשי ערך ושלח אלי אותו האיש ובקש ממני לכתוב לו שורתים כדי שיהי לו לעזר לסעד אמרתי לשלוח כתב זו על דיו. ומה שלא ידעתי לכל מה שהיה לו בבית הסדר הוא יגיד לך ובכן תשכון לבטח בנעימים והי' שלח לנו משיח ברחמים כנפש אביך הק' תנך¹ ב'ל'א'א הרי'ד משה א'ש² שמש בפראנ. כתבתי זאת ביום ג' כ"ב שבת ש"פ"ג³ לפ"ק.

1) על מצבת קברו נרשם שמו ויחסו כמי שכתבתי אותן על פנקס מנלה זאת עין גל ער של מרדך קלמן ליטבן.
 2) ר'ל אלפסול: ואין זה שם המשפחה כי כל בני ניהב הישנה היו נקראים כזאת.
 3) ציל ספר.